

ODRŽANE RADIONICE ZA ZDRAVSTVENE I NEZDRAVSTVENE DJELATNIKE

„METODE RANE DETEKCIJE MELANOMA“ u Zadru, 4. i 5. prosinca 2018. godine

Na opće zadovoljstvo ciljnih skupina zdravstvenih djelatnika i studenata, te nezdravstvenih djelatnika, dana 4. i 5. prosinca 2018. godine, u Zadru je održan prvi set dvodnevnih edukativnih radionica „Metode rane detekcije melanoma“. I ove radionice provedene su u sklopu projekta **„MELAdetect - Rano otkrivanje melanoma kože, sluznica i oka“**, koji se sufinancira iz Interreg IPA programa prekogranične suradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora, a nadovezuju se na već održane cikluse radionica „Epidemiologija melanoma“ i „Kliničke značajke melanoma“, koje su prethodno održane tijekom ljetnjih mjeseci i studenog u prekograničnom području - u Zadru, Mostaru i Baru.

U predavaonici Zavoda za javno zdravstvo Zadar, u fokusu su bili nezdravstveni djelatnici, koje je tim povodom pozdravio ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo Zadar, Zoran Škrgatić dr. med. spec. psih. i zaželio im uspješne radionice na kojima će steći znanja o ranoj detekciji melanoma, te istaknuo iznimnu važnost prevencije melanoma i kako su oni upravo ti koji prvi stupaju u dodir s ljudskom kožom prilikom svojih tretmana. U predavaonici stručne knjižnice u Općoj bolnici Zadar, održan je dvodnevni ciklus radionica pod nazivom „Metode rane detekcije melanoma“ za zdravstvene djelatnike.

Moderatorice radionica, kako za zdravstvene tako i za nezdravstvene djelatnike, bile su izv. prof. dr. sc. Suzana Konjevoda, dr. med, spec. oftamologi doc.dr.sc. Zrinjka Paštar, dr. med, spec. dermatovenerolog koje su ujedno i idejni tvoraci projekta **MELAdetect**. Naši eminentni stručnjaci, u svojim predavanjima, upoznali su sudionike radionica o pigmentnim promjenama na koži, sluznicama i oku, dermoskopiji, kao zlatnom standardu za detekciju i praćenje promjena na koži, simptomima melanoma oka, kao i indirektnoj oftalmoskopiji koja se sve više koristi u cilju postavljanja konačne dijagnoze kod melanoma oka, te lokalizaciji i prevenciji melanoma. Svoja imponantna iskustva i stečena znanja na radionici „Metode rane detekcije melanoma“ sa ciljnim skupinama podijelili su:

1. prof. dr. sc. Jasna Lipozenčić, dr. med. spec. Dermatovenerologije, predsjednica Akademije medicinskih znanosti Hrvatske, koja je „glavni krivac“ za implementaciju dermoskopije u našoj zemlji, te je sudionike upoznala sa svojim iskustvom kako je uvedena dermoskopija u Hrvatskoj. Ona je u svojem izlaganju naglasila da je „melanom u žiži interesa medicinske djelatnosti proteklih 40 godina u svijetu, te da se u posljednjih 20 godina povećala svijest o melanomu, a Hrvatska aktivno sudjeluje posljednjih 14 godina u sklopu Euromelanoma projekta, čije djelovanje je utjecalo da se stopa smrtnosti od melanoma snizi. Povećana učestalost melanoma zahtijeva ranu detekciju i edukaciju u

svim zdravstvenim ustanovama, ali je vremenom prepoznato da treba uključiti i nezdravstvenu skupinu (frizere, kozmetičare, optičare, opetometriste, pedikere, masere i slično), koji dolaze u kontakt s kožom i sluznicama svojih klijenata. Nadalje, istaknuto je da „svaki madež nije za eksciziju, svaki madež ne treba odmah tretirati, zato je dermoskopska pretraga dragocjena i vrlo korisna. Otkrivanjem novih melanoma klinički i dermoskopski u ranoj fazi pridonosi smanjenju stope smrtnosti, što u slučaju Hrvatske predstavlja dobar pokazatelj zdravstvene zaštite.“

2. doc. dr. sc. Zrinjka Paštar dr. med. spec. dermatologije i venerologije, uz izv. prof. dr. sc. Suzana Konjevoda, dr. med, spec. oftamologije, koautorica ideje i inicijator projekta MELAdetect, svojim predavnjima za zdravstvene i nezdravstvene djelatnike približila je temu dermoskopija i rana dijagnoza melanoma kože, sluznica i noktiju. Sudionicima radionica pojasnila da je „dermoskopija kao neinvazivna tehnika postala integrativni dio u procjeni pigmentiranih i ne-pigmentiranih kožnih promjena, osobito za rano otkrivanje melanoma. Dermoskopija, kao dijagnostička pretraga, danas je dio dermatološkog pregleda, i ne samo dio dermatološkog pregleda madeža, nego se koristi i u općoj dermatologiji, kod pregleda kože općenito, infektivnih te autoimunih bolesti kože. U zadnjih 5-6 godina dermoskopija je doživjela revoluciju. Naglašeno je da „prvo treba pregledati sve promjene, čak i one koje nisu pigmentirane, znači sve promjene kože. Ako nešto izgleda sasvim benigno, a novo je i mijenja se, jako je važno i treba obratiti pozornost na takve promjene.“

3. doc. dr. sc. Ana-Maria Forsea, dr. med. spec. dermatolog i venerolog, subspec. onkolog, čije je glavno interesovanje liječenje pacijenata oboljelih od melanom i posebno prevencija i rana dijagnostika. Ona se obratila sudionicima radionica putem video linka, obrađujući temu APPS for early diagnosis of melanoma (Aplikacije za ranu dijagnostiku melanoma), te je u svojem obraćanju navela da su „njena istraživanja i aktivnosti usmjerena na zastupanje interesa pacijenata (patient advocacy), kao i na strategijama i tehnikama za rano otkrivanje raka kože, registraciju tumora i medicinsko i javno obrazovanje u vezi s prevencijom tumora.“ U svojoj prezentaciji, doc. dr. sc. Ana-Maria Forsea naglasila je da „na tržištu postoji velik broj tehnoloških rješenja (aplikacija) za tumore kože. Te aplikacije obuhvaćaju tele-dermatologiju (koja uključuje slanje slike izravno dermatologu), pohranu fotografija (koje pojedinci mogu koristiti za usporedbu fotografija mjesečno kako bi se tražile promjene u madežu) i izračun rizika (na temelju boje i uzorka prepoznavanje ili analize).“ Ona je na kraju zaključila da „ove aplikacije jesu od pomoći u borbi protiv tumora kože, ali aplikacije možda neće prepoznati rjeđe ili neuobičajene vrste tumora, što znači da učinkovite tehnologije treba kombinirati sa specijalističkim doprinosom dermatologa.“

4. dr. sc. Samir Čanović, dr. med. spec. oftamologije, obrađujući temu «Rana dijagnoza melanoma oka», podijelio je svoje bogato iskustvo u dijagnostici i liječenju pacijenata s ovom zloćudnom bolešću. On je naglasio da je „oko je drugi organ koji je najčešće zahvaćen promjenama, lezijama ili tumorima. Izuzetno je važno uzeti pravilnu anamnezu, saslušati probleme i simptome pacijenta i na kraju preći na oftamološki pregled.“ U izlaganju je istaknuto i sljedeće: „Slikovni načini

pregleda su korisni za postavljanje korektno dijagnoze i sveobuhvatan pregled, ali također su jako korisni i u diferencijalnoj dijagnostici. Od svih slikovnih mogućnosti pregleda najčešće korišteni, a zlatni standard, u dijagnostici i praćenju rasta i promjena koje s vremenom nastaju jesu B-scan ultrasonografija i fundus fotografija." Dr. sc. Čanović još je kazao da je „primarni maligni melanom oka unilateralan, a njemu neke slične lezije obično su bilateralne (degenerativna retinopatija, eksudativna makulopatija, metastatski tumori). Na kraju je zaključeno da „postavljena dijagnoza malignog melanoma oka zahtijeva obavezan kompletan klinički pregled upotpunjen dijagnostičkim tehnikama kao što su ultrazvuk abdomena i scintigrafija kostiju. Najčešća mjesta metastaziranja jesu jetra, pluća (RTG) i središnji živčani sustav, a dodatne pretrage usmjerene na isključivanje metastaza u tim organima. Prema dostupnoj statistici 97% metastaza malignog melanoma oka zahvaća jetru i pluća. Melanom oka prvo metastazira u jetru.“

Nakon predavanja, zdravstveni i nezdravstveni djelatnici bili su u prilici postavljati pitanja i sudjelovati u tematskoj raspravi, a za zainteresirane sudionike radionica bili su organizirani pregledi na novonabavljenoj opremi (digitalnom dermoskopu i indirektnom oftalmoskopu), kao i rasprava uz neformalno druženje s predavačima. Kao i do sada, posjećenost radionica organiziranih u sklopu projekta MELAdetect bila je dobra. Za realizaciju ovog seta radionica bio je zadužen projektni partner iz Crne Gore, JZU Opšta bolnica "Blažo Orlandić" Bar s agencijom Montenegro tourist service d.o.o., Podgorica, a ovaj serijal radionica s tematikom „Metode rane detekcije melanoma“ nastavio se u Baru 11. i 12. prosinca 2018. godine, te u Mostaru 17. i 18. prosinca 2018. godine.

Projekt MELAdetect realizira se u sklopu programa Interreg IPA prekogranične suradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014-2020, koji se sufinancira iz sredstava Europske unije. Ukupna vrijednost projekta je Eur 652.427,90, a vodeći partner je Zavod za javno zdravstvo Zadar, sa projektnim partnerima Sveučilištem u Zadru, Agencijom za razvoj zadarske županije (ZADRA NOVA), te Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Mostaru i JZU Opštom bolnicom "Blažo Orlandić" Bar.